

mythical meanings and «actual». The author concentrate attention on the fact that the Soviet worker during this period was «cultural hero».

Posters were one of the main means of propaganda. After 1917 a worker was the central figure in the posters. In this article the author identified the main stages in the evolution of thei mage of a worker in 1920–1930's.:

1) «collective image» of the worker-hero (1917-1928) – is characterized by active use of mythological and folkloric themes and «cultural heroes» (Hercules St. George, smith), the operation of the image of the worker as generalizing symbol of the working class;

2) «the symbolic image» (1928-1931) – the use of color symbolism and silhouette graphics that was connected with the First Five-Year Plan;

3) Personalization of the image (1931-con. 1930) – emphasis on individual characters that were ideals but not symbols, the use of photomontage, the disappearance of the image of the worker as central.

In the conclusions is noted, that the disappearance of the image of the worker as a central one from the poster art was the manifestation of installation of a totalitarian system, because Stalin becomes the central figure in the poster propaganda.

Key words: *the poster, the visual type, the worker, the culture hero, the smith, USSR, the ideology.*

УДК 004.38:681.32

В. О. Кудлай

ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті проаналізована проблема формування цифрової грамотності особистості в умовах використання засобів обчислювальної, організаційної техніки й нових інформаційних технологій сучасного суспільства. Знання про основи використання нових технологій роботи з інформацією розуміються як головний аспект цифрової грамотності.

Ключові слова: *цифрова грамотність, інформаційне суспільства, інформаційні технології, особистість, інформаційні загрози.*

Новітній етап розвитку суспільства характеризується постійним зростанням значення такого здавна відомого і повсякчас цінного ресурсу, який називають інформацією. Цей ресурс тепер став ключовою складовою розвитку всіх галузей діяльності спільнот у глобальному світі. Широке застосування технічних засобів для роботи з інформацією супроводжується впливом загроз у різних формах, з одного боку, несправностей устаткування та помилок персоналу (результатом може стати знищення або пошкодження інформації), з іншого, доступу до неї сторонніх осіб (в такому випадку інформація може неконтрольовано поширюватись). Отже, кожна людина як представник інформаційного суспільства для забезпечення себе від можливих інформаційних загроз має володіти певним рівнем цифрової грамотності.

З огляду на актуальність проблеми оволодіння особистістю достатнім обсягом знань з цифрової грамотності, пропонується розглянути один з її ключових аспектів, що стосується використання людиною можливостей сучасних інформаційних технологій в

електронному середовищі.

Наявність значної кількості наукових розвідок і статей, що стосуються теми нашого студіювання, свідчить про інтерес дослідників до неї. Часто науковці обмежуються дослідженням проблеми загроз в контексті оволодіння людиною сучасними інформаційними технологіями. В цьому аспекті серед найактивніших дослідників з числа українських та зарубіжних науковців варто відзначити Є.О. Архипову [1], А.В. Бегуна [2], В.М. Богуш [3], В.О. Голубєва [4], С.В. Кавуна [6], А.В. Сахарова [9].

Наукові роботи А. Мартіна та Д. Медігана [12], К. Ланкшир та М. Нобел [13], Н.Г. Джинчарадзе [5], Н.Б. Кирилова [7] присвячені аналізу структури, властивостей та функцій інформаційної грамотності, зокрема, її освітнього, компетентнісного та соціокультурного аспектів. Однак, аналіз стану дослідженості теми публікації показує, що серед вітчизняних публікацій знаходимо поодинокі статті та переклади іноземних студіювань, таких науковців як С. Мерфі [8], Є.К. Хеннер [10], що зосереджують увагу саме на цифровій грамотності особи у електронному середовищі.

Вважаємо корисним впорядкування міркувань стосовно визначення поняття «цифрова грамотність». У процесі написання цієї статті виникли певні труднощі стосовно вибору терміну, який найкраще описує систему процесів, що пов'язані з роботою людини на робочому місці в епоху інформатизації суспільства. Поняття «цифрової грамотності» формується у межах сучасних концепцій філософської, культурологічної, соціологічної, комунікаційної, технічної галузей науки [8]. Досі не існує єдиного підходу в публікаціях стосовно релевантності та універсальності того чи іншого визначення терміну з огляду на потребу найбільш точного описування його змісту, що зараз дозволяє створити інструментарій ефективної комунікації та документування інформації в цифровому середовищі. Важливо враховувати актуальність загроз впливу на такі властивості інформації у комп'ютерному середовищі як цілісність, конфіденційність та доступність.

Оскільки технічні засоби дозволяють виконувати більшість соціально-комунікаційних операцій, що загалом пов'язані з писемністю, читанням і спілкуванням, то саме слово «грамотність» є доречним для пояснення результату оволодіння професійними знаннями та навичками роботи в у мовах інформатизації суспільства. «Грамотність» має багато різних визначень, більшість з яких пов'язується з вмінням читати та писати. Як відзначають К. Ланкшир та М. Нобел, визначення цього терміну вимагає точності, щоб системно та повно його розібрати і зрозуміти [13, с. 14]. Дійсно, якщо йдеться про діяльність людини на робочому місці, то в таких умовах виконується більш широкий спектр операцій ніж читання і писання. Саме визначення «грамотності на робочому місці», яке пов'язане з писемністю та комунікацією, що відбуваються у професійних цілях як у внутрішньому (індивідуальному), так і у міжпрофесійному контекстах, більше підходить для дослідження обраної нами теми. Таке визначення охоплює комплекс заходів, що враховують взаємозв'язок теорії (розуміння, аналіз) і практики (управління інформацією, її обробка, оцінка, перегляд, документування, опублікування, поширення тощо).

Ряд термінів за своїм змістом відповідають запропонованим умовам в тій чи іншій мірі. З них суміжними з грамотністю на робочому місці є такі новітні поняття, що з'явилися в період «четвертої інформаційної революції» [8]: 1) комп'ютерна грамотність; 2) кіберграмотність; 3) Інтернет-грамотність; 4) інформаційна грамотність; 5) технічна грамотність; 6) електронна грамотність; 7) цифрова грамотність.

Всі перелічені терміни активно використовуються в текстах сучасних публікацій. Проте можна вважати доцільним кроком для впорядкування термінології виключення з

наукового обігу перших чотирьох синонімічних термінів. Перші три терміни – комп'ютерна грамотність, кіберграмотність та Інтернет-грамотності, можливо, мають занадто вузьку сферу застосування, водночас, стосуються будь-яких видів грамотності, на які вплинули сучасні технології, проте такі види грамотності не обмежуються комп'ютером або кіберпростором. Поняття «інформаційна грамотність» має широкий зміст та зазвичай вживається у контексті традиційних друкованих ЗМІ і не обов'язково стосується нових технологій або цифрових форм спілкування.

Останні три терміни – «технічна грамотність», «електронна грамотність», «цифрова грамотність», використовуються здебільшого в технічній літературі. «Технологічна грамотність» у широкому сенсі означає грамотність, що пов'язана із впливом технологій, отже, влучно описує широкий характер способів грамотного використання інформаційних технологій. Професор Мінесотського університету, доктор філософії Лі-Енн Кастман Бреш визначає поняття «технологічна грамотність» як «систему наукових знань, що спрямовані на забезпечення: здатності використовувати технології; вміння читати, писати і спілкуватися за допомогою технологій, і здатність критично мислити щодо ролі технологій у роботі з інформацією» [13, с. 269]. Терміни «електронна грамотність» і «цифрова грамотність» також мають широку сферу застосування в контексті теми запропонованого студіювання і є доречними для позначення можливостей особистості здійснювати комунікацію у цифровій формі.

Нами обрано термін «цифрова грамотність», замість «технічна грамотність», з огляду на те, що слово «цифровий» відноситься безпосередньо до сучасних комп'ютерних технологій, що не стосуються обігу інформації у аналоговій формі. Вважаємо доцільним доповнити запропоноване Лі-Енн Кастман Бреш визначення «цифрової грамотності» в контексті того, що авторка асоціює поняття з «практикою читання, листування та обміну інформацією в онлайн середовищі, а також цінностями, що пов'язані з цією практикою – соціальною, культурною, політичною, освітньою» [13, с. 232]. У даному випадку, визначення терміну «цифрова грамотність» обмежується «технологічною грамотністю», тому доречно пов'язати його ще з «цифровою» сутністю грамотності. Тоді цифрова грамотність може розумітися як теорія і практика, що зосереджені на використанні цифрових технологій, у тому числі вміння читати, писати і спілкуватися з використанням цифрових технологій, здатність мислити критично про цифрові технології, враховувати соціальні, культурні, політичні та освітні аспекти цієї діяльності.

Звернемо увагу, на те що найважливішим вмінням в цифровій грамотності є критичне мислення або можливість уникати хибних суджень про те, що ми знаходимо в Інтернеті. Цікавою є специфіка оволодіння цифровою грамотністю особистостями в залежності від віку. З огляду на інтенсивність розвитку інформаційних технологій в сучасному суспільстві, доросле покоління через зайнятість та сформованість певних звичок в роботі з інформацією оволодіває новими цифровими технологіями дещо повільніше за дітей. Така проблема отримала назву – «цифровий розрив».

У порівнянні з дорослими діти, підлітки та молодь досягають технологічні новинки швидше. Дорослі в силу зайнятості і вже звичних схем поведінки не завжди за ними встигають. Тому діти частіше, ніж дорослі, занурюються в цифровий світ і володіють більш різноманітними навичками роботи в онлайн-просторі. Активне та тривале перебування в Інтернеті – впливовий чинник розвитку та соціалізації дітей, в процесі якої формуються системи особистих цінностей [7, с. 163]. Цифровий розрив в значній мірі визначає комунікативні проблеми між представниками різних поколінь.

На відміну від інших країн Європи, в Україні досі спостерігається «цифровий

розрив» між поколіннями, який став суттєво помітним з початку першої декади XXI століття. Це підтверджують статистичні дані ЮНЕСКО [10]. У 2000-х роках почалася інтернетизація навчальних закладів. Діти, підлітки та молодь долучились до глобальної мережі зі значним ентузіазмом. За даними опитування в 2009 році близько 90% підлітків 14–17 років назвали себе користувачами Інтернету [там само, с. 5]. Дорослих користувачів Інтернету в цей час налічувалося не більше 35 % від всього дорослого населення. Цифровий розрив поступово скорочується не тільки за рахунок переходу підлітків цифрового покоління в категорію дорослих, але і завдяки тому, що освітні центри, бібліотеки сприяють навчанню старшого покоління основам комп'ютерної грамотності. Так, наприклад, в межах комплексної теми «Інформація та культура як онтологічна основа сталого розвитку людства» кафедрою культурології Маріупольського державного університету разом з Центральною бібліотекою ім. В.Г. Короленка проводяться комп'ютерні курси та тренінги з підвищення інформаційної грамотності для осіб похилого віку. Запроваджена методика проведення занять дозволяє навчити осіб з низьким рівнем комп'ютерної грамотності основам роботи з сучасним програмним забезпеченням у середовищі операційної системи Microsoft Windows, отримати навички роботи з пошуковими системами мережі Інтернет, керування розсилкою електронної пошти та оволодіти технологією роботи з електронними каталогами сучасної бібліотеки.

Разом з тим, останні європейські та українські дослідження розвіяли міф про те, що діти досконало оволодівають методами роботи у цифровому середовищі. За даними дослідження ЮНЕСКО 75% підлітків навчалися користуватись Інтернетом самостійно. Уміння користуватись Інтернетом виявляється неявним знанням, отриманим «на дотик», через серію власних проб і помилок. Як правило, всі діти самоучки і потребують систематизації знань у сфері інфокомунікаційних технологій. Батьки, вчителі та викладачі мають підтримувати їх у цьому прагненні (так само, як і з навчанням читати та любити традиційні книги). Дослідження показують, що в порівнянні зі своїми учнями, педагоги, так само як дорослі в цілому, менш залучені в життя онлайн. У 2008 році в межах дослідження корпорації Google дорослій аудиторії запропоновано оцінити свій рівень користування комп'ютером, а також заповнити тест для визначення рівня комп'ютерної грамотності. За результатами самооцінки тільки 3% респондентів віднесли себе до категорії «відсутні вміння користуватись комп'ютером». Водночас нульовий рівень комп'ютерної грамотності показали майже 13% опитаних. Близько третини респондентів оцінили себе в якості користувачів-початківців (32%) з низьким рівнем комп'ютерної грамотності [11, с. 12].

Користувачами вважають себе майже половина дорослих, лише 12% назвалися «досвідченими» та 3% – «більш ніж досвідченими» користувачами [там само, с. 12]. Близько третини педагогів проходили відповідні курси підвищення кваліфікації, що дозволяє їм вважати себе грамотними в роботі з текстовими редакторами, програмами для підготовки презентацій, для верстання публікацій, а також вільно працюють з освітніми ресурсами мережі Інтернет та, зокрема, мають облікові записи у соціальних мережах. Дорослі користувачі Інтернет за рівнем активності здебільшого не тільки не поступаються підліткам, а навіть їх випереджають. Проте, чим більшим є вік людини, тим більшим стає цифровий розрив. У середині XX століття американський антрополог Маргарет Мід, вивчаючи сім'ї, що емігрують до США і намагаються там адаптуватися, виявила особливий тип культури. Ця культура відрізнялася новою формою спадкоємності між поколіннями. Традиційно старше покоління передає життєвий досвід молодшим, але новий тип культури відрізнявся тим, що дорослі вчилися не тільки у старших чи ровесників, але й у своїх дітей. Саме діти стали посередниками

між дорослими і тим новим комунікативним середовищем, в якому опинилась родина. Сьогодні спостерігається подібна ситуація, коли молодше покоління самостійно отримує навички роботи з продуктами інновацій цифрових технологій, і одночасно допомагають опанувати ці інновації дорослим. Тобто дорослі навчаються у дітей або разом з ними [13, с. 284]. Глобальна мережа перебуває в процесі інтенсивного розвитку, темпи якого багато в чому випереджають можливості оволодівати всіма нововведеннями пересічною людиною.

Одним з визначальних вимірів інформаційного суспільства став високий темп технологічних змін. З огляду на це, особлива увага в сучасній освіті приділяється цифровій компетентності, яка полягає у готовності людини не тільки самостійно освоювати нові інформаційні технології, оцінювати їх можливості і ризики, але і бути готовою до сприйняття технологічних змін, кількісне зростання яких постійно прискорюється. У навчальних курсах з підвищення цифрової компетентності важливо формувати настанови на постійне оновлення знань і придбання нових компетенцій [7, с. 52]. Оскільки технології розвиваються, то якісні поточні знання та вміння людини швидко стають застарілими, тому, як наголошується у програмних документах ЮНЕСКО, освіта має бути безперервною. Разом з розширенням можливостей молоді отримувати знання з різних джерел, поняття навчального закладу як місця освітньої практики зазнає істотної трансформації. Вже сьогодні студенти отримують значну частину своїх знань саме в Інтернеті. Прикладом може служити практика вітчизняних ВНЗ використовувати елементи дистанційної освіти за допомогою веб-порталів.

Найгостріші технологічні проблеми сучасного розвитку освіти полягають у тому, що: а) інформаційні технології асоціюються з засобами, що розширюють можливості навчання, засобом комунікації та соціалізації, а також повсякденною частиною життя людини. ІТ дозволяють планувати та контролювати власне навчання. Вони є просторово безмежними і носять міждисциплінарний характер. З їх допомогою людина має можливість брати участь у суспільному житті, взаємодіяти зі своїми однодумцями і вчитися не тільки в будівлі навчального закладу, але і вдома, в дорозі чи будь-де.

б) технології все більше впливають на можливості людей навчатись, працювати, відпочивати, взаємодіяти. Для вирішення будь-якого питання сьогодні обов'язково необхідною умовою стає наявність технічних навичок. Цифрова рівність розглядається як фактор освіченості: ті, хто володіє технологічними навичками, мають більше можливостей для успіху. Традиційні професії за допомогою цифрових технологій стають більш мобільними.

в) збільшується цінність інновацій і творчості. У практиці навчання значущості набуває інноваційна діяльність та творчість як професійна навичка. Інновації та творчість пов'язуються не тільки зі сферою мистецтва, ці навички однаково важливі для освіти, наукової діяльності, підприємництва та будь-якої діяльності людини.

г) зростає інтерес до дистанційного навчання, онлайн-курсів, наукових дискурсів у глобальній мережі. Традиційно середовищем навчання був певний фізичний простір, проте зараз таким простором може бути онлайн-форум, соціальна мережа, skype, де учасники освітньої та наукової комунікації спілкуються віртуально [11, с. 28].

Освітня діяльність може відбуватись поза стінами навчального закладу. Це може бути не тільки безпосередньо дистанційне навчання, але й звичайне використання сторонніх освітніх інтернет-ресурсів, комунікація з фахівцями, науковцями у соціальних мережах тощо.

На думку експертів найбільш значущими та перспективними є зміни в галузі інформаційних технологій, що пов'язані з [8]:

1) початком ери портативних інформаційно-комунікативних пристроїв: мобільних

телефонів, смартфонів, планшетів. Так, наприклад, у 2013 році з'явилися google-окуляри з вбудованими інтернет-сервісами, в яких інтегруються навколишній світ з віртуальними технологіями;

2) відмова від фізичних носіїв інформації для придбання програмного забезпечення, музичних творів, кінопродукції. Тепер цифровий контент розміщується в онлайн сховищах, тобто використовуються «хмарні технології»;

3) поширенням електронних платіжних систем та, навіть, електронної валюти (біткойн);

4) змінами у способі життя людини у контексті індивідуалізації, що також торкнеться процесу надання освітніх послуг. Індивідуальне навчання за підтримки систем, що відповідають можливостям кожної людини, призведе до трансформації традиційних навчальних закладів.

Таким чином, необхідність оволодіння цифровою грамотністю може бути пов'язана з неминучістю трансформації освіти та навчального процесу в інформаційному суспільстві.

Проте відійдемо від проблеми трансформації освіти та підсумуємо розглянуті підходи до визначення цифрової грамотності. Отже, цифрова грамотність умовно може поділена на такі пари як: 1) техніко-технологічний та соціогуманітарний аспекти; 2) користь та загрози цифрових технологій.

У соціогуманітарному контексті цифрової грамотності корисними є змістовно-комунікативні акти: спілкування в Інтернеті, соціальних мережах, вміння створювати тексти різного типу, повідомлення для різних адресатів, вміння створювати фотографії, аудіо- та відеоматеріали на комп'ютері та обмінюватися ними. З небезпеками пов'язані проблеми соціально-психологічної безпеки та дотримання норм поведінки, тобто треба пам'ятати про неприпустимість розміщення в мережі Інтернет компрометуючої інформації, провокування інших та не піддавання на провокації («тролінг»), важливо розуміти небезпеку кібер-залежності, дотримуватись вимог інформаційного законодавства та моральних норм.

Техніко-технологічний контекст цифрової грамотності передбачає конструктивний вплив на особистість завдяки таким техніко-комунікаційним можливостям: користування інструментами пошуку, зберігання та передача інформації, зокрема, засобами браузерів, хмарних технологій, використання технічних каналів комунікації. Технічна безпека асоціюється з загрозами, що пов'язані з умінням використовувати програми захисту інформації, позбавлятися від спаму, зловмисних програмних продуктів, розуміти небезпеку тих чи інших дій для збереження цілісності інформації та працездатності комп'ютерної техніки загалом.

Отже, існує певне протиріччя у оволодінні цифровою грамотністю дорослими та дітьми: хоча молодше покоління у техніко-технологічному аспекті оволодіває цифровою грамотністю швидше ніж їх батьки, проте дорослі повніше усвідомлюють проблеми соціогуманітарного характеру в контексті використання цифрових інновацій. Перспективним є подальше дослідження проблем цифрової грамотності в сучасному суспільстві.

Список використаної літератури

1. Архипова Є. О. Інформаційна безпека: соціально-філософський вимір: автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / Євгенія Олександрівна Архипова; Національний технічний університет України «КПІ». – Київ, 2012. – 16 с. ; Arkhypova Ye. O. Informatsiina bezpeka: sotsialno-filosofskiy vymir: avtoref. dys. ... kand. filos. nauk :

09.00.03 / Yevheniia Oleksandrivna Arkhyrova; Natsionalnyi tekhnichniy universytet Ukrainy «KPI». – Kyiv, 2012. – 16 s.

2. Бегун А. В. Інформаційна безпека : навч. посіб. / А. В. Бегун. – Київ : КНЕУ, 2008. – 280 с. ; Biehun A. V. Informatsiina bezpeka : navch. posib. / A. V. Biehun. – Kyiv : KNEU, 2008. – 280 s.

3. Богуш В. М. Теоретичні основи захищених інформаційних технологій : навч. посіб. / В. М. Богуш, О. А. Довидьков, В. Г. Кривуца. – Київ : ДУІКТ, 2010. – 454 с. ; Bohush V. M. Teoretychni osnovy zakhyshchenykh informatsiinykh tekhnolohii : navch. posib. / V. M. Bohush, O. A. Dovydkov, V. H. Kryvutsa. – Kyiv : DUKIT, 2010. – 454 s. .

4. Голубев В. О. Інформаційна безпека: проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій / В. О. Голубев та ін.; заг. ред. Р. А. Калюжний. – Запоріжжя : Просвіта, 2001. – 252 с. ; Holubiev V. O. Informatsiina bezpeka: problemy borotby zi zlochynamy u sferi vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii / V. O. Holubiev ta in.; zah. red. R. A. Kaliuzhnyi. – Zaporizhzhia : Prosvita, 2001. – 252 s.

5. Джинчарадзе Н. Г. Інформаційна культура особи: формування та тенденції розвитку (соціально-філософський аналіз) : автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.03 / Наталія Гаврилівна Джинчарадзе; Київський ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 1997. – 45 с.; Dzhyncharadze N. H. Informatsiina kultura osoby: formuvannia ta tendentsii rozvytku (sotsialno-filosofskiy analiz) : avtoref. dys... d-ra filos. nauk: 09.00.03 / Nataliia Havrylivna Dzhyncharadze; Kyivskiy un-t im. T. Shevchenka. – Kyiv, 1997. – 45 s.

6. Кавун С. В. Інформаційна безпека : підруч. / С. В. Кавун. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2009. – 366 с. ; Kavun S. V. Informatsiina bezpeka : pidruch. / S. V. Kavun. – Kharkiv : Vyd-vo KhNEU, 2009. – 366 s.

7. Кириллова Н. Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну / Н. Б. Кириллова. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Академический Проект, 2006. – 448 с. ; Kirillova N. B. Mediakultura: ot moderna k postmodernu / N. B. Kirillova. – 2-e izd., ispr. i dop. – Moskva : Akademicheskii Proekt, 2006. – 448 s.

8. Мерфі С. Думка: Цифрова грамотність – це не лише «як», але й «чому» [Електронний ресурс] / С. Мерфі; пер. з англ. проект «Медіаграмотність». – Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/1757>; 1. Merfi S. Dumka: Tsyfrova hramotnist – tse ne lyshe «iak», ale y «chomu» [Elektronnyi resurs] / S. Merfi; per. z anhl. proekt «Mediahramotnist». – Rezhym dostupu:<http://osvita.mediasapiens.ua/material/1757>

9. Сахаров А. В. Информационная безопасность организационно-технических систем : дисс. ... докт. техн. наук : 05.27.05, 05.12.21 / Андрей Владимирович Сахаров; Моск. гос. авиац. ин-т. – М., 2000. – 387 с. ; Sakharov A. V. Informatsionnaya bezopasnost organizatsionno-tekhnicheskikh sistem : diss. ... dokt. tekhn. nauk : 05.27.05, 05.12.21 / Andrey Vladimirovich Sakharov; Mosk. gos. aviats. in-t. – M., 2000. – 387 s.

10. Хеннер Е. К. Компьютерная грамотность и ИКТ-компетентность участников системы непрерывного образования / Е. К. Хеннер // Информатика и образование. – 2009. – № 3. – С. 4–9 ; Khenner Ye. K. Kompyuternaya gramotnost i IKT-kompetentnost uchastnikov sistemy nepreryvnogo obrazovaniya / Ye. K. Khenner // Informatika i obrazovanie. – 2009. – № 3. – S. 4–9 ;

11. Цифровая грамотность и безопасность в Интернете : метод. пособ. / Г. Солдатова, Е. Зотова, М. Лебешева, В. Шляпников. – Москва : Google, 2013. – 311 с. ; Tsifrovaya gramotnost i bezopasnost v Internetе : metod. posob. / G. Soldatova, Ye. Zotova, M. Lebesheva, V. Shlyapnikov. – Moskva : Google, 2013. – 311 s.

12. Martin A. Digital Literacies for Learning / A. Martin, D. Madigan. – London : Facet Publishing, 2006. – 242 p.

13. Lankshear C. Digital Literacies: Concepts, Policies and Practices / C. Lankshear, M. Knobel. – New York : Peter Lang, 2008. – 323 p.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2015

V. Kudlay

INDIVIDUAL DIGITAL LITERACY IN THE CONTEXT OF INFORMATION SOCIETY DEVELOPMENT

The article is devoted to the problem of individual computer literacy forming process in conditions of computers, office equipment and new information technologies use. Knowledge of the information security and data protection fundamentals defined as a key aspect of computer literacy. It is proposed to apply the term «digital literacy» instead of «technical literacy», because the word «digital» refers directly to contemporary information technologies that do not relate to the flow of information in analog form. The author considers to extend the definition of «digital literacy» in the context of a reading practice, writing and information sharing in the online environment, and values associated with this practice – social, cultural, political, educational. In this case, the definition of «digital literacy» is limited by «technological literacy», so it is appropriate to link the «digital» to essence of literacy. So the digital literacy can be understood as a theory and a practice that are focused on the use of digital technologies, including the ability to read, write and communicate using digital technology, the ability to think critically about digital technology, consider social, cultural, political and educational aspects of this activity. The most important skills of digital literacy are critical thinking and the ability to avoid false judgments about what we discover on the Internet. The specifics of mastering the digital literacy by individuals with different age are linked to a problem of «the digital divide». The necessity of mastering the digital literacy is associated with inevitable transformation of education process in the information society.

Key words: digital literacy, information society, information technology, identity, information threats.

УДК 94(477.6=12)“178/191”(045)

О. С. Манякіна

РЕЛІГІЙНІ ЗАСАДИ СУСПІЛЬНОГО БУТТЯ НІМЕЦЬКИХ КОЛОНІСТІВ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я

У статті досліджуються релігійні засади суспільного буття німецького та менонітського населення Північного Приазов'я наприкінці XVIII–I чверті XX ст. Приділяється увага характеристиці основним рисам духовного життя німецькомовного населення. Окреслено їх взаємовідносини з представниками інших релігійних груп. Зазначено, що проживаючи на території України, німецькі переселенці прагнули зберегти свою етнічність, культуру і конфесійну самобутність.

Ключові слова: німецькі колоністи, релігійне життя, католики, протестанти, меноніти, конфесія, консисторія.